

عنوان مقاله:

وحدت طبیعت و معیشت

محل انتشار:

فصلنامه منظر، دوره 9، شماره 39 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 0

نویسنده:

سید امیر منصوری - استادیار دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

آیین ها و شیوه های زندگی آدمیان در زمین، منظره هایی می آفریند که به چشم انسان های صاحب نظر قابل فهم است. سیر در زمین¹ و ملاحظه منظرهای خاص هر قوم که در بوم آنها پراکنده شده، منبعی پایان ناپذیر برای شناخت قلمداد می شود. این منظرها محصول تعامل عوامل متعدد محیطی، تاریخی، اقتصادی، اجتماعی، زیبایی شناسانه و ... هستند. درختان کهن سال توت در کنار جویبارهای قدیمی در نواحی مرکزی ایران با گره های درشت و برجسته و قامت کوتاه از مهم ترین راویان چگونگی معیشت ساکنان سرزمین و سازنده منظر طبیعی آنها هستند. در این نواحی، به دست آوردن آب و انتقال آن برای باغداری و زراعت، اقدام مهمی است که به تمهیدات زیادی نیاز دارد. عرض، شیب، عمق، جنس و امتداد جوی نقش مهمی در انتقال آب دارد. به غیر از آنها ایجاد سایه برای حفاظت آب از تبخیر، درختان مختلفی را به لب جوی می آورد. بید و توت از مهم ترین آنها هستند؛ به خاطر نقش دیگری که در اقتصاد ایفا می کنند. بید شاخه های سختی دارد که برای دسته بیل و کلنگ و سایر مصارف صنعتی، چوب خوبی تولید می کند. توت نیز برگش خوراک کرم ابریشم است و بنیاد صنعت نساجی ابریشم. هر دو درخت نیز از گیاهان مقاوم و کم آفتند که نیاز چندانی به مراقبت ندارند. درخت توت هر سال شاخه های جوانی می رویند با برگ های نازک که خوراک کرم ابریشم است. برای زیاد کردن خوراک، شاخه ها را از گره رویشگاه آنها هرس می کنند تا در فصل بهار که دوره رشد کرم ابریشم است، نو به نوشاخه زند. تکرار هر ساله این کار مانع از آن می شود که درخت قد بکشد. فرصت گستردگی شاخه ها را هم نمی یابد. در نتیجه تنه درخت در طی سالیان دراز، کلفت می شود با گره هایی در دسترس که شاخه های جوان زیادی بدهد. این درختان که مالکان مشخصی دارند، وظیفه سایه اندازی بر آب جوی و حفظ جداره و مسیر آن را نیز یدک می کشند. نتیجه آنکه پیرامون شهرها و آبادی های سرزمین مرکزی ایران، می توان ردیف هایی از درختان را دید که بسته به قدرت بهره برداری مالک آنها، در گذر ایام به شکل خاصی آرایش شده اند و امروز از عناصر اصلی منظر، که راوی پیوند طبیعت و معیشت مردمان آن ناحیه اند، به شمار می روند.

کلمات کلیدی:

طبیعت، معیشت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/862736>

